

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

www.alegeliber.md

APEL PUBLIC

privind necesitatea examinării de către CEC a rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru sem. I al anului 2019

și

caracterul inacceptabil de „amnistiere” a eventualelor încălcări contravenționale cu privire la utilizarea fondurilor nedeclarate sau neconforme pentru finanțarea partidelor politice pe parcursul sem. I al anului 2019

Organizațiile semnatare, membre ale Coaliției civice pentru Alegeri Libere și Corecte,

atrag atenția asupra faptului că, contrar prevederilor propriului Regulament privind finanțarea activității partidelor politice, CEC nu a verificat și nici nu a analizat, în termen rezonabil, conținutul Rapoartelor privind gestiunea financiară depuse de către partidele politice la Comisie, pentru semestrul I al anului 2019,

subliniază că este pentru prima dată când rapoartele semestriale nu sunt examinate în termen rezonabil de către CEC pe conținutul raportării, ci doar din perspectiva depunerii,

evidențiază că prin această atitudine, autoritatea electorală a „amnistiât” deja eventualele încălcări ale legislației contravenționale și continuă „amnistierea” eventualelor abateri admise de partidele politice cu privire la utilizarea fondurilor nedeclarate sau neconforme acumulate contrar prevederilor legale în primul semestru a anului 2019.

Atragem atenția că potrivit art. 29 din Legea privind partidele politice, semestrial, până la data de 15 a ultimei luni a perioadei de raportare, și anual, până în data de 31 martie, partidele politice vor prezenta la CEC rapoarte privind gestiunea financiară a acestora. În continuare, pct. 70 a Regulamentului CEC privind finanțarea partidelor politice stabilește că Rapoartele privind gestiunea financiară sunt **verificate și analizate** de către Comisie, care adoptă o hotărâre în acest sens.

La data de 9 august 2019 autoritatea electorală în ședința sa a aprobat Hotărârea nr. 2559 din 09.08.2019 cu privire la *prezentarea* rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2019. Prin această hotărâre, CEC a analizat cantitativ gradul de prezentare a rapoartelor pentru semestrul I al anului 2019 de către cele 46 partide înregistrate în Republica Moldova, constatând că: 32 de partide politice au prezentat rapoartele în termenul stabilit, ; 10 partide politice - cu depășirea termenului,; iar patru partide nu le-au prezentat deloc. De asemenea, s-a hotărât în temeiul art. 48¹ alin. (3) din Codul contravențional, ca președintele CEC să citeze persoanele cu funcție de răspundere din cadrul partidelor ce nu au prezentat rapoarte, urmând să fie întocmite procesele-verbale de contravenție.

Subliniem că *verificarea și analiza* propriu zisă a conținutului rapoartelor depuse, conform cerințelor normei legale, nu s-a realizat. Totuși, subiectul respectiv a fost prezent în ordinea de zi a ședinței CEC din 30 august 2019, însă membrii CEC au aprobat amânarea examinării rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru semestrul întâi al anului 2019, și revenirea la acest subiect după alegerile locale generale din 20 octombrie 2019.

La momentul publicării prezentului Apel (27.02.2020), Hotărârea cu privire la examinarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2019 rămâne a fi neaprobată. Mai grav, CEC a anunțat Asociația Promo-LEX că rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor pentru semestrul I 2019 vor fi verificate și analizate împreună cu rapoartele anuale pentru anul 2019, care urmează a fi depuse până în data de 31 martie 2020. Hotărârea cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2019 ar putea fi aprobată, reieșind din practica Comisiei, la un interval de circa 2 luni după 31 martie.

Subliniem că este pentru prima dată, din momentul aprobării de către CEC a hotărârilor cu privire la rapoartele semestriale privind gestiunea financiară a partidelor politice (începând cu 2016)¹, când autoritatea electorală nu se pronunță asupra conținutului rapoartelor semestriale privind gestiunea financiară depuse de partidele politice.

Retrospectiv, la 18.08.2016 CEC a aprobat Hotărârea nr 111 cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2016 în care Comisia s-a expus atât pe subiectul prezentării, cât și pe conținutul rapoartelor depuse. Ulterior, la data de 19.09.2017 CEC a aprobat Hotărârea nr. 1118 cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru primul semestru al anului 2017, care, la fel, includea analiza rapoartelor, atât sub aspectul respectării termenului de prezentare, cât și sub aspectul plenitudinii informației reflectate. În ceea ce privește analiza rapoartelor pentru semestrul întâi al anului 2018, CEC a urmat calea aprobării a două hotărâri distincte: nr. 1792 din 21.08.2018 cu privire la *prezentarea rapoartelor* privind gestiunea financiară a partidelor politice și nr. 1845 din 23.10.2018 cu privire la *examinarea rapoartelor* privind gestiunea financiară.

Aparent, rapoartele depuse pentru semestrul I al anului 2019, urmau să fie analizate, după exemplul anului 2018, în două hotărâri separate: privind prezentarea și privind examinarea conținutului rapoartelor urmare a verificării acestora de către CEC. Însă dacă Hotărârea privind prezentarea rapoartelor pentru semestrul întâi a fost aprobată la 9 august 2019, atunci hotărârea privind examinarea conținutului rapoartelor, ca urmare a verificării acestora de către CEC nu este aprobată nici până în prezent.

Evidențiem gravitatea tergiversării examinării rapoartelor pentru semestrul întâi al anului 2019, îndeosebi, pe motivul scurgerii termenului de prescripție de atragere la răspundere contravențională pentru eventuale cazuri sau situații de utilizare a fondurilor nedeclarate sau colectate neconform prevederilor legale stabilite.

Amintim, art. 30 alin. (2) din Codul contravențional stabilește că termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de un an. Respectiv, eventualele contravenții săvârșite de partidele politice în perioada de raportare, semestrul întâi al anului 2019, privind utilizarea fondurilor nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate pentru finanțarea partidelor politice, care legal ar trebui să fie sesizate de CEC în cadrul analizei rapoartelor, și care cad sub incidența prevederilor art. 48 din Codul contravențional, în condițiile scurgerii termenului de prescripție ar presupune "prezumția iertării/uitării contravenției". Mai grav, aceste fapte pot încuraja sentimentul de impunitate pentru astfel de abateri, favorizând comportamentul deviant al anumitor partide politice. În plus, prin atitudinea sa CEC ar putea rata anumite venituri la bugetul de stat în condițiile în care mijloacele bănești nedeclarate sau neconform utilizate de partidele politice se confiscă și se fac venit la bugetul de stat (art. 48 din Codul contravențional).

În context, organizațiile semnatare consideră că prin această atitudine deliberată, autoritatea electorală a „amnistiat” deja eventualele încălcări admise în perioada 01.01.2019 - 27.02.2019 (data publicării prezentului Apel (27.02.2020), dar și continuă „amnistierea” eventualelor încălcări legate de utilizarea fondurilor nedeclarate sau neconforme pentru finanțarea partidelor politice până la data inițierii eventualelor procese contravenționale. Reiterăm, ultimele pot fi inițiate doar urmare a aprobării hotărârii CEC în baza căreia sunt verificate și analizate pe conținut rapoartele financiare ale partidelor.

¹ Lege nr. 36 din 09.04.2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial nr. 93 din 14.04.2015.

Subliniem că rapoartele de monitorizare civică a finanțării partidelor politice, inclusiv pentru semestrul întâi 2019², scot în evidență mai multe aspecte problematice în raportarea financiară a partidelor politice, ca de exemplu: colectarea donațiilor în numerar fără utilizarea de către partidele politice a mașinilor de casă și control, situații dubioase în privința cheltuielilor raportate pentru sediile luate în locațiune, când sunt indicate sedii, dar nu sunt specificate cheltuieli, temeuri rezonabile de verificare a situațiilor în care partidele își achită lunar angajații cu salarii sub nivelul cuantumului salariului minim garantat în 2019, sau situații în care acestea având persoane încadrate, însă nu au raportat cheltuieli de personal etc. Trebuie să amintim în context și de rezultatele numeroaselor investigații jurnalistice, care au scos în prim-plan situații problematice ce țin de mecanismele de colectare a fondurilor de partid, care pot fi analizate inclusiv din perspectiva colectării de fonduri nedeclarate sau neconforme³.

În plus, reiterăm constatarea anterioară formulată de Asociația Promo-LEX, potrivit căreia nici pentru anul 2019, similar experienței de monitorizare pentru 2016, 2017 și 2018, CEC nu a solicitat partidelor să prezinte rapoartele financiare privind veniturile și cheltuielile lor pentru al doilea semestru. Subliniem că, potrivit art. 29 alin. (1) din Legea privind partidele politice "semestrial, până la data de 15 a ultimei luni a perioadei de raportare". În continuare de către CEC sunt solicitate doar două rapoarte – pentru semestrul I și unul anual, fapt ce "scurtează de facto termenul în care poate fi sancționat partidul"⁴ în cazul admiterii eventualelor abateri de la legislația contravențională, în speță art.48 și 48¹ Cod Contravențional.

În baza celor expuse, precum și reieșind din experiența organizațiilor semnatare pe segmentul de monitorizare a finanțării partidelor politice, recomandăm Comisiei Electorale Centrale:

- *Aprobarea de urgență a hotărârii CEC cu privire la examinarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru semestrul I al anului 2019, prin analiza comprehensivă a rapoartelor și surselor de finanțare, precum și conformității acestora cu cadrul normativ existent.*
- *Sesizarea, la necesitate, a organelor competente privind pornirea procesului contravențional pentru încălcarea prevederilor art. 48 și 48¹ din Codul contravențional.*
- *Completarea pct. 70 din Regulamentul CEC privind finanțarea partidelor politice cu prevederi ce ar impune limite temporale rezonabile pentru verificarea și analiza de către Comisie a rapoartelor depuse de partide, care nu ar depăși termenul de "până la trei luni".*
- *Interpelarea Serviciului Fiscal de Stat și a partidelor politice, privitor la utilizarea de către partidele politice a echipamentelor de casă și control, numărul acestora în posesia fiecărui partid și modalitatea de utilizare în privința colectării veniturilor (donații, cotizații, venituri obținute din activitatea economică) a partidelor politice. Publicarea informației de interes public recepționate.*

² Raport. Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Semestrul I, 2019. p.21-34. https://promolex.md/wp-content/uploads/2019/08/Raport_Finante_Partide_sem.I_-2019.pdf

³ De exemplu, investigațiile jurnalistice ale echipei rise.md: Donatorii partidelor (I): "Am donat și Dumnezeu cu dânsii". <https://www.rise.md/articol/donatorii-partidelor-i-am-donat-si-dumnezeu-cu-dansii/>; Donatorii partidelor (II): "Sunt permanent monitorizat" <https://www.rise.md/articol/donatorii-partidelor-ii-sunt-permanent-monitorizat/>; Donatorii partidelor (III): interese pecuniare. <https://www.rise.md/articol/donatorii-partidelor-iii-interese-pecuniare/>

⁴ Raport. Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Retrospectiva anului 2018. p.22-23. https://promolex.md/wp-content/uploads/2019/06/raport_finantarea_partidelor_2019_RO_web.pdf